

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА МЕТАЛУРГІЙНА АКАДЕМІЯ УКРАЇНИ

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
до вивчення дисципліни
«Інституційний розвиток європейської інтеграції»
для студентів спеціальності 051 «Економіка»,
освітньо-наукова програми «Міжнародна економіка»
(ОП магістр)

Дніпро НМетАУ 2020

УДК 330.101

Методичні вказівки до вивчення дисципліни «Інституційний розвиток європейської інтеграції», призначені для аспірантів спеціальності 051 «Економіка» освітньо-наукової програми «Міжнародна економіка» (ОКР магістр) / Укл.: І.Л. Леонідов. – Дніпро: НМетАУ, 2020. – 34 с.

Містять зміст лекційного курсу, плани семінарських (практичних) занять, контрольні та дискусійні питання, питання підсумкового контролю знань, тематику рефератів з дисципліни «Інституційний розвиток європейської інтеграції».

Призначені для студентів спеціальності 051 «Економіка» освітньо-наукової програми «Міжнародна економіка» (ОКР магістр).

Укладач: І.Л. Леонідов, канд. екон. наук, доц.

Відповідальний за випуск: В.М. Тарасевич, д-р. екон. наук, проф.

Підписано до друку 25.11.2020 Формат 60х84 1/16 Папір друк. Друк плоский.
Облік.-вид. Арк. 2,0 умов. Друк. Арк. 2,0 Тираж 100 пр. Замовлення № ____

Національна металургійна академія України
49600, Дніпро-5, пр. Гагаріна 4

Редакційно-видавничий відділ НМетАУ

Зміст

1. Програма навчальної дисципліни «Інституційний розвиток європейської інтеграції»	4
2. Плани семінарських занять з дисципліни «Інституційний розвиток європейської інтеграції»	14
3. Питання для підсумкового контролю з дисципліни «Інституційний розвиток європейської інтеграції»	18
4. Рекомендована тематика контрольних робіт з дисципліни «Інституційний розвиток європейської інтеграції»	22
5. Методичні вказівки до виконання контрольних (індивідуальних) робіт з дисципліни «Інституційний розвиток європейської інтеграції»	25
6. Приклади тестових завдань з дисципліни «Інституційний розвиток європейської інтеграції»	34

1. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Інституційний розвиток європейської інтеграції»

ОКР

магістратура

Галузі знань:

05 Соціальні та поведінкові науки

Спеціальність:

051 Економіка

Розподіл навчальних годин (Денна форма навчання)

	Усього	Чверті
		1
Усього годин за навчальним планом, у тому числі:	90	90
Аудиторні заняття, з них:	40	40
Лекції	24	24
Лабораторні роботи	0	0
Практичні заняття	0	0
Семінарські заняття	16	16
Самостійна робота, у тому числі при:	50	50
підготовці до аудиторних занять	18	18
підготовці до модульного контролю	9	9
виконанні курсових проектів (робіт)	0	0
виконанні індивідуальних завдань	0	0
опрацюванні розділів програми, які не викладаються на лекціях	23	23
Заходи семестрового контролю		екзамен

Характеристика дисципліни

Навчальна дисципліна «Інституційний розвиток європейської інтеграції» є вибірковою для вивчення студентами, які навчаються за освітньо-професійною та освітньо-науковою програмою підготовки магістрів, і входить до циклу дисциплін загальної підготовки.

Мета вивчення дисципліни – формування системи знань з методології, методики та організаційних основ інституційного розвитку європейської інтеграції.

У результаті вивчення дисципліни студенти повинні

набути компетентність:

- здатність працювати в міжнародному контексті (ЗК9);
- здатність розуміти ключові тренди соціально-економічного та демографічного розвитку (ФК5);
- здатність застосовувати науковий підхід до формування та обґрунтування ефективних стратегій в міжнародній економічній діяльності (ФК9).

одержати такі програмні результати:

- вміти застосовувати наукові підходи до формування та обґрунтування ефективних стратегій в міжнародній економічній діяльності (ПРН15);
- демонструвати обізнаність щодо ролі євроінтеграції в сучасних міжнародних економічних відносинах, досліджувати та аналізувати етапи розвитку європейської ідеї, зв'язок етапів та подій в історії європейської інтеграції з визначальними подіями світової історії та історії України (ПРН31).

Критерії успішності : отримання позитивних оцінок на семінарських та практичних заняттях, з усіх модулів дисципліни та за результатами екзамену.

Засоби діагностики успішності навчання – комплекти контрольних робіт, екзаменаційних білетів.

Зв'язок з іншими дисциплінами – базується на знаннях та вміннях, набутих при вивченні дисциплін: «Політична економія», «Мікроекономіка», «Макроекономіка». Передусє вивченню дисциплін «Глобальна економіка», «Інноваційний розвиток підприємства».

Структура дисципліни

Модуль	Тема лекції (заняття) та обсяг, годин	Шифр змістового модуля	Захід модульного контролю
1	1. Початок європейської інтеграції.		
	<u>Лекції</u>		
	1. Тема 1. Інституціональні передумови та підготовчий етап європейської інтеграції.		
	4		
	2. Тема 2. Перший етап європейської інтеграції : 50-і - почало 70-х гг.		
	4		
	<u>Семінари</u>		
	1. Тема 1. Інституціональні передумови та підготовчий етап європейської інтеграції.		
	2		
	2. Тема 2. Перший етап європейської інтеграції : 50-і - почало 70-х гг.		
2	2		
	<u>Самостійна робота</u>		
	<i>Опрацювання розділів програми, які не викладаються на лекціях</i>		
	1. Ідея об'єднання Західної Європи .		
	9		
	Підготовка до аудиторних занять		
	6		
	Підготовка та складання екзамену		
	3		
	Усього: 30		
	2. Розвиток європейської інтеграції.		
	<u>Лекції</u>		
	1. Тема 3. Другий етап європейської інтеграції: перша половина 70-х - середина 80-х рр.		
	4		
	2. Тема 4. Третій етап європейської інтеграції: середина 80-х - 1 травня 2004 р.		
	4		
	<u>Семінари</u>		
	1. Тема 3. Другий етап європейської інтеграції: перша половина 70-х - середина 80-х рр.		
	2		
	2. Тема 4. Третій етап європейської інтеграції: середина 80-х - 1 травня 2004 р.		
	2		
	<u>Самостійна робота</u>		
	<i>Опрацювання розділів програми, які не викладаються на лекціях</i>		
	1. Амстердамський Договір 1997 р.		
	9		
	Підготовка до аудиторних занять		
	6		
	Підготовка та складання екзамену		
	3		

		Усього:	30		
	3. Проблеми розширення ЄС.				
	<u>Лекції</u>				
	1. Тема 5. Розширення Європейського Союзу: від ЄС-6 до ЄС-27.	4			
	2. Тема 6. Лісабонський договір - трансформація інституціональної структури ЄС.	2			
	3. Тема 7. Сучасний етап розвитку ЄС: інституціональна архітектура.	2			
	<u>Семінари</u>				
	1. Тема 5. Другий етап європейської інтеграції: перша половина 70-х - середина 80-х рр.	4			
	2. Тема 6. Третій етап європейської інтеграції: середина 80-х - 1 травня 2004 р.	4			
	Тема 7. Сучасний етап розвитку ЄС: інституціональна архітектура.				
	<u>Самостійна робота</u>				
	<i>Опрацювання розділів програми, які не викладаються на лекціях</i>				
	1. Інституціональна архітектура ЄС.	9			
	Підготовка до аудиторних занять	6			
	Підготовка та складання екзамену	3			
	Усього:	30			

Зміст дисципліни

Лекційний курс

№№ з/п	Назва розділу/теми та її зміст	Тривалість (годин)
1	<p>Тема 1. ІНСТИТУЦІОНАЛЬНІ ПЕРЕДУМОВИ ТА ПІДГОТОВЧИЙ ЕТАП ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ.</p> <p>Передумови європейської інтеграції: ідея об'єднання Західної Європи, як осмислення катастрофічного підсумку двох світових воєн; ідея створення великих економічних просторів; початок "холодної війни" й формування блокової системи; соціальні мотиви об'єднання; історичні і ідеологічні передумови.</p> <p>Друга половина 40-х років XX ст. - підготовчий етап інтеграції: промова У.Черчіля в Цюріху; роль США; план Маршалла; митний союз Бенілюкс; ОЕЕС; Північний паспортний союз; ЗЕС і НАТО; Рада Європи.</p> <p>Початок європейської інтеграції: перша половина 50-х років. Декларація Шумана 9 травня 1950 р. Договір про утворення Європейського об'єднання вугілля і сталі (ЕОВС) 1951 р.: технічний предмет договору і наднаціональні інструменти. Результати роботи ЕОВС. Проекти створення Європейської оборонної спільноти і Європейської політичної спільноти.</p>	4
2	<p>Тема 2. ПЕРШИЙ ЕТАП ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ: 50-і - ПОЧАТОК 70-х рр.</p> <p>Договір про утворення Європейської економічної спільноти (ЄЕС) і Договір про утворення Євроатома - 1957 р.: від галузевої до загальноекономічної інтеграції, програма економічної інтеграції, інституціональна структура.</p> <p>Реалізація положень Договору про ЄЕС: створення митного союзу; загальна сільськогосподарська політика; проблеми функціонування Спільного ринку.</p> <p>Розбіжності між Францією та її партнерами по ЄЕС, генерал де Голль. Французьке вето на вступ Великобританії. План Фуше. Люксембурзький компроміс.</p> <p>Договір "про злиття" 1965 р. План Вернера і План Давіньона. Вступ Великобританії, Ірландії і Данії - 1973 р.</p>	4
3	<p>Тема 3. ДРУГИЙ ЕТАП ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ: ПЕРША ПОЛОВИНА 70-х - СЕРЕДИНА 80-х рр.</p> <p>Період "євроскептицизму": причини уповільнення інтеграційних процесів.</p> <p>"Малі" успіхи ЄЕС: створення Європейської ради, початок реалізації регіональної політики, прямі вибори в Європарламент.</p> <p>Створення Європейської валютної системи 1979 р.</p> <p>Вступ Греції 1981 р.</p> <p>Бюджетна криза початку 1980-х років, роль Маргарет Тетчер.</p>	4
4	<p>Тема 4. ТРЕТІЙ ЕТАП ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ: СЕРЕДИНА</p>	4

	<p>80-х - 1 ТРАВНЯ 2004 р.</p> <p>Нова модель економіки в ЄЕС і у світі. Закінчення холодної війни і перспектива розширення ЄЕС за рахунок країн ЦВЕ. Комісія Жака Делора. "Проект 92". Вступ Іспанії і Португалії 1986 р.</p> <p>Єдиний Європейський Акт 1986 р.: програма створення єдиного внутрішнього ринку до 31.12.1992.</p> <p>Нова якість інтеграції - створення Європейського Союзу. Договір про Європейський Союз 1992 р. (Маастрихтський договір): нова назва - Європейський союз; структура "трьох опор"; ЄВС; громадянство ЄС; нові сфери компетенції Співтовариства. Труднощі при ратифікації договору.</p> <p>ЄВС: план створення і переходу до єдиної валюти; критерії конвергенції. Наслідку валютних криз 1991-1993 рр.</p> <p>Угода про створення Європейського економічного простору - 1992 р.</p> <p>Четверте розширення ЄС - Австрія, Фінляндія і Швеція - 1995 р.</p> <p>Амстердамський Договір 1997 р.: Нові повноваження Європарламенту; реформа інститутів ЄС; соціальний вимір; реформа "третьої опори" і інкорпорація Шенгенських правил; просунута співпраця; Пакт Стабільності і Зростання.</p> <p>Розвиток ЄС в другій половині 90-х – поч.2000-х. ЄВС: Травень 1998 - заснування ЄЦБ, 1 січня 1999 - євро безготівкове, 1 січня 2002 - євро готівкове. Березень 2000 - Лісабонська стратегія. Загальна європейська політика безпеки і оборони - 1999. Європейський простір свободи, безпеки і правопорядку.</p> <p>Ніццький договір 2000 р.: реформа інститутів; перехід від одноголосності до кваліфікованої більшості в 29 сферах; розподіл голосів в Раді і Парламенті після розширення ЄС; практика подвійної більшості; нові повноваження ЕП.</p> <p>1 травня 2004 - вступ 10 нових країн.</p>	
5	<p>Тема 5. РОЗШИРЕННЯ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ: ВІД ЄС-6 ДО ЄС-27.</p> <p>Етапи розширення 1973-1995. Особливості країн, що вступають.</p> <p>Розширення ЄС на схід: 1993 - саміт в Копенгагені, Копенгагенські критерії. Перспектива розширення - гостра необхідність інституціональної реформи. Переговори про вступ в ЄС 12 країн.</p> <p>1 травня 2004 р. вступ Угорщини, Кіпру, Латвії, Литви, Мальти, Польщі, Словаччини, Словенії, Чехії, Естонії. 1 января 2007 - Болгарія і Румунія. 2013 - Хорватія. Особливості перехідних періодів.</p> <p>Перспективи подальшого розширення ЄС. Проблема прийняття Туреччини в ЄС.</p> <p>Дилема поглиблення і розширення інтеграції.</p>	4
6	<p>Тема 6. ЛІСАБОНСЬКИЙ ДОГОВІР - ТРАНСФОРМАЦІЯ ІНСТИТУЦІОНАЛЬНОЇ СТРУКТУРИ ЄС.</p> <p>Лаекенська декларація 2001 р. Робота Конвенту.</p> <p>Конституційний договір. Негативні результати референдумів у Франції і Нідерландах, скептичний настрій в інших країнах. Спроби вийти з кризової ситуації.</p> <p>Ініціативи Німеччини і Франції по прийняттю нового Договору. МПК</p>	2

	2007: перегляд позицій держав-членів. Договір про реформу - інституціональна реформа і вилучення федералістських понять. Лісабонський договір: відміна системи "Трьох опор"; інституціональна реформа; реформа ОВПБ/ЕПБО. Набуття чинності Лісабонського договору, призначення Голови Європейської ради і Високого представника у зовнішніх справах і політиці безпеки.	
7	<p>Тема 7. СУЧАСНИЙ ЕТАП РОЗВИТКУ ЄС: ІНСТИТУЦІОНАЛЬНА АРХІТЕКТОНІКА.</p> <p>Місце ЄС у світі в умовах глобалізації - економічний і політичний аспекти.</p> <p>Внутрішні проблеми ЄС: ерозія солідарності в ЄС; адаптація нових держав-членів; перспективи подальшого розширення, проблема прийняття Туреччини; зниження підтримки в товаристві ідей інтеграції. Розвиток нових областей співпраці.</p> <p>Фінансово-економічна і боргова криза в ЄС (2008-2013) і міграційну кризу (2015-2017). Трансформація структури ЄС у відповідь на нові виклики. Робота Комісії Ж.К. Юнкерн.</p> <p>Референдум в Сполученому Королівстві про вихід з ЄС і його наслідки.</p> <p>Політична система Європейського союзу. Риси державності в Європейському союзі. Основні інститути Європейського союзу, принципи їх взаємодії і місце в політичній системі. Взаємодія національного і наднаціонального рівнів. Міжурядовий підхід і супранаціоналізм як дві основні теорії європейської інтеграції. Способи ухвалення рішень в Європейському союзі.</p>	2

Семінарські заняття

№№ з/п	Тема заняття та її зміст	Тривалість (годин)
1	<p>Тема 1. ІНСТИТУЦІОНАЛЬНІ ПЕРЕДУМОВИ ТА ПІДГОТОВЧИЙ ЕТАП ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ.</p> <p>1.1 Передумови європейської інтеграції.</p> <p>1.2 Підготовчий етап європейської інтеграції.</p> <p>1.3 Початок європейської інтеграції.</p>	2
2	<p>Тема 2. ПЕРШИЙ ЕТАП ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ : 50-і - ПОЧАТОК 70-х рр.</p> <p>2.1 Інтеграційні основи Європейської економічної спільноти (ЄЕС).</p> <p>2.2 Етапи утворення ЄЕС.</p> <p>2.3 Суперечності утворення ЄЕС.</p>	2
3	<p>Тема 3. ДРУГИЙ ЕТАП ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ: ПЕРША ПОЛОВИНА 70-х - СЕРЕДИНА 80-х рр.</p> <p>3.1 ЄЕС: період "евроскептицизму".</p> <p>3.2 Створення Європейської валютної системи.</p> <p>3.3 Бюджетна криза початку 1980-х років.</p>	2
4	<p>Тема 4. ТРЕТІЙ ЕТАП ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ: СЕРЕДИНА 80-х - 1 ТРАВНЯ 2004 р.</p> <p>4.1 Нова модель економіки в ЄЕС.</p> <p>4.2. Створення єдиного внутрішнього ринку.</p> <p>4.3 Створення Європейського Союзу.</p>	2

	4.4 Створення Європейського економічного простору. 4.5 Європейський простір свободи, безпеки і правопорядку. 4.6 Реформа європейських інститутів 2000 р.	
5	Тема 5. РОЗШИРЕННЯ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ: ВІД ЄС-6 ДО ЄС-27. 5.1 Копенгагенські критерії розширення ЄС. 5.2 Особливості перехідних періодів в країнах, що вступають до ЄС. 5.3 Перспективи подальшого розширення ЄС.	4
6	Тема 6. ЛІСАБОНСЬКИЙ ДОГОВІР - ТРАНСФОРМАЦІЯ ІНСТИТУЦІОНАЛЬНОЇ СТРУКТУРИ ЄС. 6.1 Конституційний договір. 6.2 Інституціональна реформа і вилучення федералістських понять. 6.3 Набуття чинності Лісабонського договору.	2
7	Тема 7. СУЧАСНИЙ ЕТАП РОЗВИТКУ ЄС: ІНСТИТУЦІОНАЛЬНА АРХІТЕКТОНІКА. 7.1 Місце ЄС у світі в умовах глобалізації. 7.2 Внутрішні проблеми ЄС. 7.3 Brexit 7.4 Політична система Європейського союзу.	2

Опрацювання розділів програми, які не викладаються на лекціях

№№ з/п	Назва теми та її зміст	Тривалість (годин)
1	Ідея об'єднання Західної Європи [1, С. 366-381]. 1. Ідея створення великих економічних просторів. 2. Початок "холодної війни" й формування блокової системи; соціальні мотиви об'єднання. 3. Історичні і ідеологічні передумови об'єднання.	9
2	Амстердамський Договір 1997 р. [5, С. 285-293]. 1. Нові повноваження Європарламенту. 2. Реформа інститутів ЄС: соціальний вимір. 3. Реформа "третьої опори" і інкорпорація Шенгенських правил, просунута співпраця. 4. Пакт Стабільності і Зростання.	9
3	Інституціональна архітектура ЄС. [4, С. 24-89]. 1. Політична система Європейського союзу. Риси державності в Європейському союзі. 2. Основні інститути Європейського союзу, принципи їх взаємодії і місце в політичній системі. Взаємодія національного і наднаціонального рівнів. 3. Міжурядовий підхід і супранаціоналізм як дві основні теорії європейської інтеграції. Способи ухвалення рішень в Європейському союзі.	9

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Сучасна міжнародна економіка: підруч. [Білоцерківець В. В., Завгородня О.О., Золотарьова О. В. та ін.] ; за ред. В.М. Тарасевича. - Дніпро : ПБП «Економіка», 2019. - 386 с. ISBN 978-966-2637-62-5
2. Соціально-економічна конвергенція: теорія та практика: монографія / Тетяна Вікторівна Бурлай ; НАН України, ДУ "Ін-т екон. та прогнозув. НАН України". - К., 2019. -364 с. ISBN 978-966-02-8805-8
3. Міжнародна економіка: підруч. для студ. вищ. навч. закл. / [Козак Ю.Г., Луцяненко Д.Г., Макогон Ю.В. та ін.]; За ред. Ю.Г. Козака, Д.Г. Луцяненко, Ю.В. Макогона [3-тє вид.] - К.: Центр учбової літератури, 2018. - 560 с. ISBN 978-966-364-814-9
4. Інтеграційні можливості України: перспективи та наслідки: наукова доповідь / за ред. академіка НАН України В.М. Гейця, чл.-кор. НАН України Л.В. Шинкарук; НАН України, Ін-т екон. та прогнозув. НАН України. - К., 2014. - 92 с.
5. Радзієвська С.О. Конкурентоспроможність та інтеграційні перспективи України / С.О. Радзієвська. - К.: Знання України. 2012. - 344. ISBN 978-966-316-324-6
6. Липов В.В. Міжнародна економіка: світова економіка та міжнародні економічні відносини. Модуль II. Міжнародні ринки та форми міжнародної економічної взаємодії. Навчально-практичний посібник. - К.: "Видавничий дім "Професіонал". 2008. - 368. ISBN 978-966-370-103-5
7. Міжнародна економіка: Підручник / За ред. В.М. Тарасевича. - К.: Центр навчальної літератури. 2006. - 224 с. ISBN 966-364-298-X

Додаткова

1. Міжнародна економіка : підручник / Д. Г. Лук'яненко, А. М. Поручник, Я. М. Столярчук. — К. : КНЕУ, 2014. — С. 557-619.
2. Чекаленко Л. Д. «Внешняя политика Украины»/ Л.Д. Чекаленко. — К. : «LAT & K», 2015. — С. 143-212.
3. Міжнародна економіка [текст] : навч. посіб. / За ред. Г. Е. Гронтковської / Г. Е. Гронтковська, О. І. Ряба, А. М. Венцурик, О. І. Красновська. - К. : «Центр учбової літератури», 2014. - С. 288-330.
4. Світова економіка : підручник / за ред. А. П. Голікова, О. А. Довгаль. – Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2015. – С. 250-260.
5. Козак Ю. Г. Міжнародна економіка: в питаннях та відповідях [текст] підруч. / Ю. Г. Козак. – К.: Центр учбової літератури, 2017. – С. 18-20.
6. Глобальна економіка: конспект лекцій для студентів економічних напрямів підготовки усіх форм навчання / С. О. Радзієвська. – К.: «СІК ГРУП УКРАЇНА», 2015. – С. 312-342.

Інтернет джерела:

1. Travel&Tourism Economic Impact 2015. European Union [Electronic resource]. - Mode of access : <https://www.wttc.org/-/media/files/reports/economic-impact-research/regional-2015/europeanunion2015.pdf>.
2. Звіт про виконання угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом в 2016 році [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://www.kmu.gov.ua/document/249781789/Звіт.pdf>.
3. Стратегія «Європа 2020» [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://ec.europa.eu/eu2020/pdf/COMPLET%20EN%20BARROSO%20%20%2007%20-%20Europe%202020%20-%20EN%20version.pdf>.
4. Асоціація європейських держав «Європейський союз» [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://europa.eu/>.
5. Представництво ЄС на Україні [Електронний ресурс]. - Режим доступу : http://eeas.europa.eu/delegations/ukraine/index_en.htm.
6. Представництво України при ЄС [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://ukraine-eu.mfa.gov.ua/en>.
7. Тексти угод між ЄС та Україною [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://ec.europa.eu/world/agreements/searchByCountryAndContinent.do?countryId=3856&countryName=Ukraine>.
8. Про схвалення Стратегії комунікації у сфері європейської інтеграції на 2018-2021 роки [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/250383204>.

Укладач: к.е.н., доц. кафедри міжнародної економіки,
політичної економії та управління

І.Л. Леонідов

Завідувач кафедри міжнародної економіки,
політичної економії та управління:

В.М. Тарасевич

Програму затверджено на засіданні НМК за спеціальністю 051 –
"Економіка"

протокол № _____ від \"____\" _____ року

Голова НМК за напрямом:

Л.М. Бандоріна

Узгоджено:

Начальник навчального відділу:

В.Б. Пульпінський

2. ПЛАНИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ З ДИСЦИПЛІНИ «СУЧАСНА ЕКОНОМІЧНА ДУМКА СВІТУ, ЄВРОПИ ТА УКРАЇНИ»

ТЕМА 1. ІНСТИТУЦІОНАЛЬНІ ПЕРЕДУМОВИ ТА ПІДГОТОВЧИЙ ЕТАП ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ.

План

1. Передумови європейської інтеграції.
2. Підготовчий етап європейської інтеграції.
3. Початок європейської інтеграції.

Питання для обговорення (дискусії):

1. Ідея європейської єдності.
2. Ідея створення великих економічних просторів.
3. Формування блокової системи.
4. План Маршалла.
5. Рада Європи виразник європейської інтеграції.
6. Декларація Шумана.
7. Європейська спільнота з вугілля та сталі.

Практичне завдання: Змодельовати й обґрунтувати наслідки подолання економічної кризи для розвитку Європейського Союзу у найближчі роки.

ТЕМА 2. ПЕРШИЙ ЕТАП ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ: 50-і – ПОЧАТОК 70-х рр.

План

1. Інтеграційні основи Європейської економічної спільноти (ЄЕС) .
2. Етапи утворення ЄЕС.
3. Суперечності утворення ЄЕС.

Питання для обговорення (дискусії):

1. Європейська економічна спільнота.
2. Програма економічної інтеграції.
3. Інституціональна структура.
4. Створення митного союзу.
5. План Вернера.
6. Проблеми функціонування Спільного ринку.

7. План Давіньона.

Практичне завдання: Визначити можливі наслідки відмови країни-члена ЄС виконувати взяті при вступі до Спільноти зобов'язання у сфері адміністрування.

ТЕМА 3. ДРУГИЙ ЕТАП ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ: ПЕРША ПОЛОВИНА 70-х - СЕРЕДИНА 80-х рр.

План

1. ЄЕС: період "євроскептицизму".
2. Створення Європейської валютної системи.
3. Бюджетна криза початку 1980-х років.

Питання для обговорення (дискусії):

1. Створення Європейської ради.
2. Реалізація регіональної політики.
3. Європейська валютна система.
4. Прямі вибори до Європарламенту.

Практичні завдання: Сформулювати першочергові заходи, спрямовані на повноцінне впровадження принципу субсидіарності у систему місцевого самоврядування України.

ТЕМА 4. ТРЕТІЙ ЕТАП ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ: СЕРЕДИНА 80-х - 1 ТРАВНЯ 2004 р.

План

1. Нова модель економіки в ЄЕС.
2. Створення єдиного внутрішнього ринку.
3. Створення Європейського Союзу.
4. Створення Європейського економічного простору.
5. Європейський простір свободи, безпеки і правопорядку.
6. Реформа європейських інститутів 2000 р.

Питання для обговорення (дискусії):

1. Перспектива розширення ЄЕС.
2. Комісія Жака Делора.
3. "Проект 92"..

4. Маастрихтський договір.
5. Структура "трьох опор".
6. Переходу до єдиної валюти.
7. Амстердамський Договір 1997 р..
8. Лісабонська стратегія.
9. Ніццький договір 2000 р.

Практичні завдання: Розробити проект інформаційної регіональної програми щодо переваг і ризиків євроінтеграції.

ТЕМА 5. РОЗШИРЕННЯ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ: ВІД ЄС-6 ДО ЄС-27.

План

1. Копенгагенські критерії розширення ЄС.
2. Особливості перехідних періодів в країнах, що вступають до ЄС.
3. Перспективи подальшого розширення ЄС.

Питання для обговорення (дискусії):

1. Саміт в Копенгагені.
2. Інституціональної реформи.
3. Особливості перехідних періодів..
4. Дилема поглиблення і розширення інтеграції.

Практичне завдання: Оцінити наслідки реалізації положень Угоди про асоціацію для міжнародного становища України та взаємовідносин з державами-сусідами.

ТЕМА 6. ЛІСАБОНСЬКИЙ ДОГОВІР - ТРАНСФОРМАЦІЯ ІНСТИТУЦІОНАЛЬНОЇ СТРУКТУРИ ЄС.

План

1. Конституційний договір.
2. Інституціональна реформа і вилучення федералістських понять.
3. Набуття чинності Лісабонського договору.

Питання для обговорення (дискусії):

1. Лаекенська декларація 2001 р.
2. Конституційний договір.

3. Лісабонський договір.
4. МПК 2007.

Практичне завдання: Проаналізувати текст. Північноатлантичного договору та визначити переваги у сфері безпеки й оборони, які отримують ті держави-члени НАТО, що мають обмежені внутрішні ресурси.

ТЕМА 7. СУЧАСНИЙ ЕТАП РОЗВИТКУ ЄС: ІНСТИТУЦІОНАЛЬНА АРХІТЕКТОНІКА.

План

1. Місце ЄС у світі в умовах глобалізації.
2. Внутрішні проблеми ЄС.
3. Brexit.
4. Політична система Європейського союзу.

Питання для обговорення (дискусії):

1. Глобалізація та європейська інтеграція.
2. Ерозія солідарності в ЄС.
3. Адаптація нових держав-членів.
4. Розвиток нових областей співпраці.
5. Робота Комісії Ж.К. Юнкерн.
6. Риси державності в Європейському союзі.
7. Взаємодія національного і наднаціонального рівнів.

Практичне завдання: Визначити ключові положення вітчизняного виборчого законодавства, які потребують удосконалення відповідно до європейських стандартів.

3. ПИТАННЯ ДО ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ З ДИСЦИПЛІНИ «ІНСТИТУЦІЙНИЙ РОЗВИТОК ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ»

1. Соціальні, історичні та ідеологічні передумови європейської інтеграції.
2. Заходи підготовчого етапу європейської інтеграції (друга половина 40-х років XX ст.): промова У. Черчіля в Цюриху, роль США, план Маршалла.
3. Поступи підготовчого етапу європейської інтеграції (друга половина 40-х років XX ст.): митний союз Бенілюкс, ОЕЕС, Північний паспортний союз, ЗЕС і НАТО, Рада Європи.
4. Угоди початку європейської інтеграції (перша половина 50-х років XX ст.): декларація Шумана 9 травня 1950 р., договір про утворення Європейського об'єднання вугілля і сталі (ЕОВС) 1951 р., технічний предмет договору і наднаціональні інструменти.
5. Проекти початку європейської інтеграції (перша половина 50-х років XX ст.): результати роботи ЕОВС, проекти створення Європейської оборонної спільноти і Європейської політичної спільноти.
6. Інтеграційні основи ЄЕС: Договір про утворення Європейської економічної спільноти (ЄЕС) і Договір про утворення Євроатома - 1957 р.
7. Етапи утворення ЄЕС: створення митного союзу; загальна сільськогосподарська політика; проблеми функціонування Спільного ринку.
8. Суперечності утворення ЄЕС: генерал де Голль, французьке вето на вступ Великобританії, план Фуше, Люксембурзький компроміс.
9. Суперечності утворення ЄЕС: договір "про злиття" 1965 р., План Вернера і План Давіньона, вступ Великобританії, Ірландії та Данії - 1973 р.
10. ЄЕС: період "евроскептицизму": причини уповільнення інтеграційних процесів.
11. "Малі" успіхи ЄЕС: створення Європейської ради, початок реалізації регіональної політики, прямі вибори в Європарламент.
12. Створення Європейської валютної системи 1979 р. Вступ Греції 1981 р.
13. Бюджетна криза початку 1980-х років, роль Маргарет Тетчер.
14. Нова модель економіки в ЄЕС. Закінчення холодної війни і перспектива розширення ЄЕС за рахунок країн ЦСЄ. Комісія Жака Делора. "Проект 92". Вступ Іспанії і Португалії 1986 р.

15. Єдиний Європейський Акт 1986 р.: програма створення єдиного внутрішнього ринку до 31.12.1992.
16. Створення Європейського Союзу (Маастрихтський договір 1992 р.): структура "трьох опор" – ЄВС, громадянство ЄС, нові сфери компетенції Співтовариства. Труднощі при ратифікації договору.
17. Створення Європейського економічного простору. ЄВС: план створення і переходу до єдиної валюти, критерії конвергенції.
18. Створення Європейського економічного простору: наслідки валютних криз 1991-1993 рр.
19. Угода про створення Європейського економічного простору 1992 р.
20. Четверте розширення ЄС - Австрія, Фінляндія і Швеція - 1995 р.
21. Амстердамський Договір 1997 р.: нові повноваження Європарламенту, реформа інститутів ЄС, соціальний вимір.
22. Амстердамський Договір 1997 р.: реформа "третьої опори" і інкорпорація Шенгенських правил, просунута співпраця, Пакт Стабільності і Зростання.
23. Розвиток ЄС в другій половині 90-х – поч. 2000-х. ЄВС: заснування ЄЦБ (травень 1998 р.), євро безготівкове (1 січня 1999 р.), євро готівкове (1 січня 2002 р.).
24. Європейський простір свободи, безпеки і правопорядку: Лісабонська стратегія (березень 2000 р.), Загальна європейська політика безпеки і оборони (1999 р.).
25. Ніщський договір 2000 р.: реформа інститутів; перехід від одноголосності до кваліфікованої більшості в 29 сферах; розподіл голосів в Раді і Парламенті після розширення ЄС; практика подвійної більшості; нові повноваження ЕП.
26. Реформа європейських інститутів 2000 р.: 1 травня 2004 - вступ 10 нових країн.
27. Етапи розширення 1973-1995. Особливості країн, що вступають.
28. Розширення ЄС на схід: 1993 - саміт в Копенгагені, Копенгагенські критерії.
29. Перспектива розширення - гостра необхідність інституціональної реформи. Переговори про вступ в ЄС 12 країн.
30. Особливості перехідних періодів в країнах, що вступають до ЄС. 1 травня 2004 р. вступ Угорщини, Кіпру, Латвії, Литви, Мальти, Польщі, Словаччини, Словенії, Чехії, Естонії. 1 січня 2007 - Болгарія і Румунія. 2013 - Хорватія. Особливості перехідних періодів.

31. Перспективи подальшого розширення ЄС. Проблема прийняття Туреччини в ЄС. Дилема поглиблення і розширення інтеграції.
32. Лаекенська декларація 2001 р. Робота Конвенту.
33. Конституційний договір. Негативні результати референдумів у Франції і Нідерландах, скептичний настрій в інших країнах. Спроби вийти з кризової ситуації.
34. Інституціональна реформа і вилучення федералістських понять.
35. Ініціативи Німеччини і Франції по прийняттю нового Договору (МПК 2007): перегляд позицій держав-членів.
36. Лісабонський договір: відміна системи "Трьох опор"; інституціональна реформа; реформа ОВПБ/ЕПБО.
37. Набуття чинності Лісабонського договору, призначення Голови Європейської ради і Високого представника у зовнішніх справах і політиці безпеки.
38. Місце ЄС у світі в умовах глобалізації - економічний і політичний аспекти.
39. Внутрішні проблеми ЄС: ерозія солідарності в ЄС; адаптація нових держав-членів; перспективи подальшого розширення, проблема прийняття Туреччини; зниження підтримки в товаристві ідей інтеграції.
40. Місце ЄС у світі в умовах глобалізації - розвиток нових областей співпраці.
41. Фінансово-економічна і боргова криза в ЄС (2008-2013) і міграційну кризу (2015-2017).
42. Трансформація структури ЄС у відповідь на нові виклики. Робота Комісії Ж.К. Юнкерн.
43. Brexit: референдум в Сполученому Королівстві про вихід з ЄС і його наслідки.
44. Політична система Європейського союзу: риси державності в Європейському союзі.
45. Політична система Європейського союзу: основні інститути Європейського союзу, принципи їх взаємодії і місце в політичній системі.
46. Політична система Європейського союзу: взаємодія національного і наднаціонального рівнів.

47. Політична система Європейського союзу: міжурядовий підхід і супранаціоналізм як дві основні теорії європейської інтеграції. Способи ухвалення рішень в Європейському союзі.

4. РЕКОМЕНДОВАНА ТЕМАТИКА КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ З ДИСЦИПЛІНИ «ІНСТИТУЦІЙНИЙ РОЗВИТОК ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ»

1. Адаптація вітчизняного фінансового законодавства до норм і вимог Європейського Союзу.
2. Адміністративна реформа в Україні: на шляху до європейських стандартів публічного управління.
3. Боротьба з ухилянням від сплати податків: імплементація європейських норм.
4. Бюджетна політика Євросоюзу у забезпеченні соціально-економічного розвитку регіону.
5. Взаємовідносини України і Європейського Союзу: економічний аспект.
6. Взаємодія інституцій громадянського суспільства з органами державної влади: здобутки та актуальні проблеми в контексті євроінтеграції.
7. Вплив європейських інститутів на людський розвиток в умовах трансформації українського суспільства в умовах євроінтеграції.
8. Свобода людини і громадянина в Україні на шляху до Європейського Союзу.
9. Державне управління та місцеве самоврядування: інституціональні аспекти взаємодії в об'єднаній Європі.
10. Якість життя населення: окремі проблеми та напрямки удосконалення в контексті європейського вибору.
11. Державний контроль сфери поширення та шляхи його модернізації в умовах євро інтеграційних процесів.
12. Інститути правової протидії корупції в Україні: впровадження європейських стандартів.
13. Довіра до владних інститутів як чинник зменшення соціогенних ризиків: впровадження європейського досвіду.
14. Екологічна безпека України в контексті екологічних програм ЄС: організаційно-правова природа та основний зміст.
15. Економічні засади реалізації програми земельної реформи в регіоні в умовах євроінтеграції.
16. Економічні умови впровадження європейських підходів до організації зеленого туризму.

17. Ефективна судова реформа як чинник здійснення інтеграційних поступів.
18. Євроатлантичне співробітництво у сфері (вказати конкретну сферу спеціалізації).
19. Європейський досвід державно-громадського забезпечення якості вищої освіти.
20. Здійснення соціального захисту населення в Європі: досвід для України.
21. ЗМІ в контексті міжкультурного діалогу доби глобалізації.
22. Інституційна сутність місцевого самоврядування як елемента публічної влади та його співвідношення з громадянським суспільством в країнах Європи.
23. Компетентнісний підхід в управлінні людськими ресурсами (на прикладі держави-члена ЄС).
24. Механізм створення моделі бюджетного сектору європейського зразка в Україні.
25. Механізми забезпечення політичної нейтральності в системі державних інститутів (на прикладі однієї з європейських країн).
26. Моделі управління кадровим забезпеченням у зарубіжних країнах.
27. Наднаціональні та національні механізми регулювання міграційних потоків в Європейському Союзі.
28. Національна безпека України: аспект євроатлантичного співробітництва.
29. Необхідність та шляхи вдосконалення адміністративно-територіального устрою України з урахуванням європейських підходів.
30. Особливості діяльності державних інститутів у регіонах трансграничної взаємодії.
31. Особливості розробки регіональних цільових програм та процес їх виконання в контексті євроінтеграції.
32. Північноатлантичний оборонний союз: основні етапи становлення.
33. Поліпшення фінансової бази місцевого самоврядування: європейський досвід для України.
34. Порівняльний аналіз службових прав та обов'язків державних службовців України та країн ЄС.
35. Проблематика антикризового управління (на прикладі держави-члена

ЄС).

36. Проблеми централізації та децентралізації влади в Україні з урахуванням європейських підходів.
37. Професійна етика в бюджетному та підприємницькому секторах: європейський вимір.
38. Професіоналізація служби в органах місцевого самоврядування: шляхи удосконалення в умовах євроінтеграції.
39. Реформування судової влади в Україні: європейський вимір.
40. Розвиток місцевого самоврядування України та європейський досвід проведення муніципальних реформ.
41. Роль НАТО у забезпеченні європейської безпеки.
42. Роль та місце соціальної відповідальності в європейських інститутах влади.
43. Світовий досвід побудови електронного уряду та шляхи його реалізації в Україні.
44. Становлення інститутів публічного адміністрування в Україні.
45. Сутність, принципи та роль міжнародних фінансів для розвитку України.
46. Теоретико-прикладні аспекти розробки та реалізації регіональних та муніципальних цільових програм соціально-економічного розвитку.
47. Удосконалення державної економічної політики в контексті євроінтеграції.
48. Шляхи підвищення якості життя населення в умовах європейських інституційних перетворень.

5. МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до виконання контрольних (індивідуальних) робіт з дисципліни «ІНСТИТУЦІЙНИЙ РОЗВИТОК ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ»

1. Мета і завдання індивідуальної роботи

Індивідуальна робота з «Інституційний розвиток європейської інтеграції» є невід'ємною складовою частиною усього учбового процесу і являє собою важливу форму самостійної роботи студентів по вивченню дисципліни.

Виконання індивідуальної роботи направлене, з одного боку, на більш глибоке вивчення економічних проблем, з іншого боку, на вироблення у студентів елементарних навичок наукового дослідження, економічного мислення.

Індивідуальна робота відображає рівень теоретичних знань студента, отриманих в ході вивчення даної дисципліни, і здатність застосовувати їх в реальному житті.

Порядок виконання індивідуальної роботи наступний:

1. Вибір теми, складання і затвердження плану.
2. Вивчення наукової літератури, статистичного матеріалу.
3. Написання індивідуальної роботи.
4. Оформлення індивідуальної роботи.
5. Захист.

2. Вибір теми, складання і затвердження плану

Написання індивідуальної роботи починається з вибору теми. Тематика індивідуальних робіт розробляється викладачем, який читає лекційний курс, і надається студентам. Відповідно до двох останніх цифр номеру залікової книжки студента групи відбувається закріплення за ним варіанту індивідуальної роботи. Для студентів, що складають дисципліну «Інституційний розвиток європейської інтеграції» як академічну різницю призначені теоретичні питання 20-50.

Визначившись з варіантом індивідуальної роботи, студент приступає до підбору і вивчення літератури. Значну допомогу в цьому йому може надати

перелік літератури (підручників, навчальних посібників, монографій, наукових статей і т.п.), наданий викладачем у ході читання лекцій, а також тематичний каталог учбово-методичного кабінету кафедри політичної економії НМетАУ (ауд. 201, з 13.00 до 16.30), яким можуть скористатися і студенти Інституту підвищення кваліфікації і перепідготовки керівних кадрів і фахівців металургійного комплексу України.

У процесі вивчення основної і додаткової літератури студент складає план індивідуальної роботи, який складається з вступу, трьох-чотирьох вузлових питань, висновку, списку літератури, що використовується.

План узгоджується з керівником, після чого студент приступає до написання тексту індивідуальної роботи.

3. Написання тексту індивідуальної роботи

Обсяг індивідуальної роботи в рукописному варіанті повинен складати в середньому 15-20 сторінок.

Робота починається з вступу, обсяг якого не повинен перевищувати 1-2 сторінки. У вступі розкривається актуальність вибраної теми, міра її теоретичної розробки, вказуються основні дискусійні питання, формулюється мета написання роботи і дається пояснення загальної логіки викладу матеріалу.

Далі викладається основна частина, в якій розкривається зміст теми.

Виклад кожного розділу доцільно починати з постановки питання, із з'ясування змісту економічних явищ, що аналізуються і реальних процесів. Потім треба перейти до характеристики властивих даним процесам меж і особливостей, показати різноманіття форм вияву і відобразити їх розвиток. Кожне положення роботи не повинно бути просто декларовано. Його потрібно підкріпити аргументованими роз'ясненнями і науково обґрунтованими доказами.

При написанні індивідуальної роботи обов'язково потрібно враховувати специфіку даної дисципліни. У економічний аналіз залучаються не тільки зовнішні форми економічних закономірностей - конкретні інституціональні форми і інструменти, керуючі процесом виробництва, обміну, розподілу і споживання матеріальних благ і послуг. Тому при виборі теми індивідуальної роботи потрібно чітко визначити практичну спрямованість дослідження і при

підборі літератури особливу увагу приділити конкретному економіко-статистичному матеріалу. Це можуть бути фінансові і бухгалтерські звіти підприємств, статистичне зведення, бюлетені, матеріали маркетингових і соціологічних досліджень.

У тексті індивідуальної роботи обов'язково повинні використовуватися основні елементи економічного аналізу: графічне або математичне моделювання, зведені таблиці і діаграми.

На закінчення автор повинен чітко сформулювати основні теоретичні висновки і практичні рекомендації, що органічно витікають з кожного питання його роботи. По своєму об'єму висновок не повинен перевищувати 2 сторінки.

Консультуючись з викладачем в процесі написання роботи, студент може отримати відповіді на всі питання, що його цікавлять.

Готову індивідуальну роботу студент повинен здати до учбово-методичного кабінету кафедри політекономії (ауд. 201, з 13.00 до 16.30) не пізніше ніж за 20 календарних днів до іспиту. *Викладач перевіряє роботу в 14 денний строк з дня здачі роботи до кабінету.*

4. Оформлення індивідуальної роботи

Індивідуальна робота може бути виконана як російською, так і українською мовою.

Перша сторінка роботи – титульний аркуш (див. додаток 1). На другій сторінці наводиться план роботи з вказівкою номерів сторінок, які відповідають питанням і підпитанням роботи (див. додаток 2). Текст роботи пишеться на одній стороні стандартного аркуша (формат А4) розбірливо і акуратно.

Допускається представлення індивідуальної роботи у вигляді комп'ютерного друку (Times New Roman, 14; міжсточний інтервал – 1,5; всі поля – 2 см; абзацний відступ 1,25-1,27 см: нумерація сторінок у правому верхньому куті; форматування тексту по ширині). Обов'язковою умовою є наявність полів для зауважень рецензента і нумерація сторінок. Нумери сторінок необхідно розміщувати в правому верхньому куту. На перших трьох сторінках номери не проставляються.

У список літературних джерел, що розташований в кінці індивідуальної роботи, включається література, яка безпосередньо використана при написанні роботи (вона цитувалася, на неї посилалися або вона послужила відправною точкою при формуванні концепції автора).

Список літератури формується в наступному порядку:

- 1) законодавчі акти України в хронологічному порядку їх прийняття;
- 2) монографії, збірники, статті - в алфавітному порядку прізвищ авторів; що не мають на титульному аркуші автора - в алфавітному розташуванню заголовків.

Зразок бібліографічного оформлення літературних джерел наведений в додатку 3.

Всі цитати, що наводяться в роботі, беруться в лапки. При пропуску слів ставлять крапки. При цьому необхідно стежити, щоб таке скорочення не відбулося на значенні цитат. Необхідні пояснення можуть вміщуватися в самому тексті в дужках або у виносках і обов'язково обумовлені, щоб читач бачив, що обмовка належить автору, а не джерелу, що цитується. Звичайно це робиться вказівкою ініціалів автора контрольної роботи в лапки.

Всі цитати і статистичні дані повинні мати посилання на джерела. Допускається два варіанти оформлення посилань:

- посилання наводиться внизу сторінки і відділяється від тексту горизонтальною лінією. У посиланнях на книги вказується прізвище і ініціали автора, повна назва книги, видавництво, рік видання і кількість сторінок (див. додаток 4а). При декількох посиланнях на одне і те ж джерело на одній сторінці (якщо вони йдуть підряд) досить, не повторюючи його назви, писати "Там же, - 3.". У випадку, коли неодноразово цитується одна і та ж робота, можна не повторювати її кожний раз, а обмежитися прізвищем і ініціалами автора і вказівкою "Указ. тв., - 3.";
- посилання у вигляді [№, 3], де № - номер літературного джерела в списку літератури, що використовується, 3 - номер сторінки, з якої взята цитата (див. додаток 4 б).

У разі посереднього цитування, перед назвою джерела ставиться "див. там-то".

Таблиці, що наводяться в тексті, графіки, діаграми, математичні моделі повинні бути правильно оформлені.

Таблиці нумеруються арабськими цифрами в межах розділу (питання). У правому верхньому куту таблиці над заголовком вміщується напис “Таблиця” з вказівкою номера таблиці. Номер таблиці повинен складатися з номера розділу і порядкового номера таблиці, розділеного крапкою (див. додаток 5 а).

Рисунки (графіки, схеми, різні діаграми) також нумеруються в межах розділу. Нумерації складаються з слів “Рисунок” (графік, діаграма), номер розділу, крапка, номер малюнка в розділі. Найменування малюнка вміщують над ілюстрацією, номер малюнка - під нею (див. додаток 5 б).

При першому посиланні на рисунок (таблицю) вказується його (її) повний номер, при повторному посиланні додають “див.”, наприклад “див. рис. 2.1”. Якщо в роботі одна таблиця (рисунок), її (його) не нумерують і слова “Таблиця” (“Рис.”) не пишуть.

Порушення вимог до оформлення індивідуальної роботи призводить до необхідності її переробки.

5. Захист індивідуальної роботи

Керівник роботи перевіряє індивідуальну роботу та виставляє попередню оцінку. Якщо оцінка позитивна, робота допускається до захисту. На роботі зазначається «До захисту», ставиться дата та підпис викладача.

При підготовці до захисту студенту потрібно уважно ознайомитися з критичними зауваженнями рецензента, додатково вивчити питання, що викликали ці зауваження.

Захист індивідуальної роботи складається з доповіді студента (5 - 7 хвилин) по виконаній роботі та у відповідях на питання, які поставлені в рецензії керівником або виникли в ході захисту. Після цього визначається захищена чи не захищена індивідуальна робота.

Оцінювання індивідуальної роботи здійснюється викладачем, на роботі ставиться надпис «Захищено», дата та підпис викладача. Захищена індивідуальна робота виступає допуском студента до складання іспиту з дисципліни «Інституційний розвиток європейської інтеграції».

Міністерство освіти і науки України
Національна металургійна академія України

Кафедра міжнародної економіки, політичної економії та управління

КОНТРОЛЬНА РОБОТА

з дисципліни “ІНСТИТУЦІЙНИЙ РОЗВИТОК ЄВРОПЕЙСЬКОЇ
ІНТЕГРАЦІЇ”

на тему: «Теорії міжнародної торгівлі»

Виконав:

студент гр. МС-08-23
Петров А.С.

/ підпис /

Перевірив:

к.е.н, доц.
Сидорчук Е.Н.

/ підпис /

Дніпро 2020

Додаток 2

Зразки оформлення плану реферату роботи

План	стор.
ВСТУП.	3
1. Загальна характеристика теорій міжнародної торгівлі	5
2. Інструменти зовнішньоторговельної з поглядів меркантилістів	10
3. Теорії абсолютних та порівняльних переваг.	17
4. Теорія Хекшера Оліна та парадокс Леонтьєва.	20
5. Новітні теорії міжнародної торгівлі	25
ВИСНОВОК.	28
ЛІТЕРАТУРА.	30

Додаток 3

Зразок оформлення списку літератури, що використовується

ЛІТЕРАТУРА

2. Баб'як М.Н., Пешенкова Л.А., Рибчук А.В. Економічна теорія: Навчальний посібник. – Київ: Центр навчальної літератури, 2005. – 208 с.
3. Бутук А.И. Экономическая теория: Учебное пособие. – 2-е изд., перераб. и доп.-К.:Викар, 2003.- 668 с.
4. Гальчинський А.С., Єщенко П.С. Економічна теорія: Підручник.-К.: Вища школа, 2007. – 540 с.
5. Економічна енциклопедія.(У трьох томах. Т.1, Т. 2, Т.3.) /Редколегія: С.В.Мочерний (відп. ред.) та інші. – К.: Видавничий центр „Академія”, - 2000, 2001, 2002.- 864с., 848с., 952 с.
6. Економічна теорія: Політекономія: Підручник /За ред.. В.Д.Базилевича. – 6-те вид., перероб. і доп. – К.: Знання – Прес, 2007. – 719 с.
7. Экономическая теория (политэкономия): Учебник /Под общ. Ред. заслуженных деятелей науки Российской Федерации, профессоров В.И. Видянина, Г.П. Журавлёвой. – М.: Изд-во Рос. Экон. Акад., 2000. – 592 с.

Зразок оформлення посилань

Неокласична школа першорядне значення додає визначенню попиту, виходячи з твердження про те, що “головною вимогою людини є задоволення його потреб, спочатку - життєво необхідних, потім - інших, менш настійних. Отже, на перше місце висувається попит, який є не що інше, як зовнішній вияв більш глибоких потреб людини”.¹⁾

Схильність до споживання - величина відносно постійна, тому “причину порушення рівноваги на товарному ринку потрібно шукати не в процесі виробництва коштів споживання. Це порушення може витікати з диспропорції між пропозицією коштів накопичення і попитом на них”.²⁾

¹⁾Пезенти А. Очерки политической экономии.-Т.2. - М.: Прогресс, 1976.- С. 340.

²⁾Жамс Е. История экономической мысли XX века. - М.: Изд-во иностранной литературы, 1959. - С. 250.

Зразок оформлення посилань

“Найбільш знаменний момент, що характеризує заощадження і інвестиції, - затверджує П.Самуельсон, - полягає в тому, що в нашому індустріальному суспільстві вони звичайно здійснюються різними особами і по незалежних один від одного причинах” [8, 250-251].

“Багато які економісти вважають, що такий структурний доказ, як міра концентрації або індекс Герфіндаля, недостатній для визначення міри конкурентності ринку. Більш того, вони затверджують, що треба передусім звернути увагу на саму ринкову поведінку фірм” [3, 214].

Зразок оформлення таблиці

Таблиця 1.2

Використання компаніями США різних методів амортизації ¹⁾

Методи	Роки			
	1986	1987	1988	1989
Прямолінійні	562	566	562	564
Прискорені:				
суми чисел	26	25	20	17
Зменшуваного залишку	65	57	57	57
Одиниць продукції	59	52	62	65
Інші	69	68	69	74

¹⁾Финансовые и инвестиционные показатели деятельности фирмы. - М.: Финансы и статистика, 1991. - С. 27.

Зразок оформлення графіків

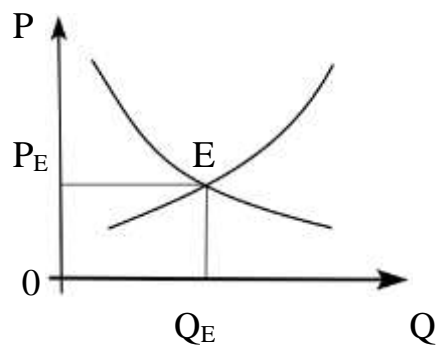

Рис. 2.1. Ціна рівноваги.

5. ПРИКЛАДИ ТЕСТОВИХ ЗАВДАНЬ З ДИСЦИПЛІНИ «ІНСТИТУЦІЙНИЙ РОЗВИТОК ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ»

1. До основних інститутів Європейського Союзу відносяться:

- а) Президент Європейського Союзу. та Рада Міністрів;
- б) Європейська Рада та Європейський Парламент;
- в) Європейська Рада, Європейський Парламент, Європейська Комісія; Рада Міністрів; Суд Європейського Союзу.

2. Регіональне об'єднання «Європейської спільноти вугілля та сталі» у складі Франції, Італії, Західної Німеччини, Нідерландів, Люксембург було створено в:

- а) 1951 р.; б) 1956 р.; в) 1957 р. в) 1958 р.

3. До програми «Партнерство заради миру» Україна приєдналася в:

- а) 1994 р.; б) 1995 р.; в) 1996 р. в) 1997 р.

4. На наднаціональному рівні Європейського Союзу виконавча влада функціонує через інститути:

- а) Рада Міністрів;
- б) Європейський Парламент;
- в) Європейська Комісія;
- г) Суд Європейського Союзу.

5. Шенгенська угода «Про скасування паспортного митного контролю між країнами Європейського Союзу», підписана 14 червня 1985 р. Бельгією, Нідерландами, Люксембургом, Францією, Німеччиною, Португалією та Іспанією, набула чинності в:

- а) 1999 р.; б) 1995 р.; в) 1996 р. в) 1997 р.

6. Метою політики Європейського Союзу «Східне партнерство» є:

- а) інтеграція з країнами Східної Азії;
- б) інтеграція з країнами, що залишилися після розпаду СРСР;
- в) зміцнення відносин із країнами-східними сусідами ЄС;
- г) створення обмежень японському та американському капіталом.

7. Політичну частину Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом було підписано в:

- а) 2014 р. 16 вересня; б) 2014 р. 21 березня;
- в) 2017 р. 1 вересня; г) 2020 р. 16 березня.